

Роман «The Giver» американської письменниці Лоїс Лоурі вийшов в 1993 році, і вже в 1994 отримав престижну Медаль Джона Ньюбері (щорічна американська літературна премія, що присуджується авторові за видатний внесок в американську літературу для дітей), та в тому ж році Премію Гола Клемента. Незважаючи на премії, навколо роману тривалий час не вщухав скандал, аж до вимог його заборони. Сьогодні цей твір є визнаним, прийнятим, ще й доданим до обов'язкової програми американських шкіл.

«The Giver» – роман-антиутопія. Це підліткова література – за стилістикою твору, але не за змістом. Як і будь-яка антиутопія, твір показує неідеальність ідеального світу. Приховані смисли, через які й виникає питання залучення роману до категорії підліткової літератури, – це питання тотального контролю над суспільством, удаваного існування справедливості, моралі за відсутності бінарності добра / зла. В однойменній екранізації роману в 2014 році режисер Філіп Нойс передав цю нейтральність та одноманітність життя через чорно-білі кольори фільму. Відсутні емоції, події, право вибору та соціальні конфлікти – ця прісність виявляється в відсутності кольорів.

Цікава гра смислів виникає в перекладі роману на українську мову. Перший офіційний переклад зроблено в 2018 році Олександром Стукалом в видавництві «Читаріум», і роман «The Giver» було перекладено як «Хранитель». Хранитель – той, хто зберігає колективну пам'ять, історію людства, є зв'язним між поколіннями. Основна ідея антиутопії – «стерильність» суспільства в сенсі відсутність поколінневого зв'язку та історичної пам'яті. Це штучне порушення людської спадкоємності несвідомо непокоїть головного героя і є фінальним акордом роману. Бездоганне на перший погляд суспільство змушене платити за свій ідеальний світ відмовою від традицій та своєї ролі в історичному поступі. Те відчуття себе як малої, але частинки історії, що транслює минуле в майбутнє, і за Карлом Ясперсом виникає у людини в момент «осьового часу», – відсутнє в суспільстві «Хранителя».

Різні боки та проблеми соціалізації – це важлива тематика підліткової літератури. Лоїс Лоурі розкриває нам її з боку пам'яті та наслідування, Жан-Клод Мурлева в своїй підлітковій антиутопії «Зимова битва» – у формі протистояння власному страху перед Всесвітом, а український автор Марк Лівін в повісті «Рікі та дороги» – з боку взаємопорозуміння Я та Людей. Але є те, що об'єднує підліткову літературу – це вимога чесності та власного права вибору.

Література:

1. Лоїс Лоурі. Хранитель / пер.з англ Олександра Стукала. – Харків: Читаріум, 2018. – 240 с.